

Funkční období člena dozorčí rady

Změnou stanov nelze zkrátit funkční období člena dozorčí rady voleného zaměstnanci.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 839/2006, ze dne 12.10.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelky Š. P. a. s., za účasti Ing. M. Z., advokátem, o změnu zápisu v obchodním rejstříku, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. B 372, o dovolání Ing. M. Z. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. února 2005, č. j. 7 Cmo 476/2004 - 913, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. února 2005, č. j. 7 Cmo 476/2004 - 913 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. srpna 2004, č. j. F 64107/2004 F 71918/2004 F 79817/2004/B 372-844 se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Napadeným usnesením potvrdil Vrchní soud v Praze usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. srpna 2004, č. j. F 64107/2004 F 71918/2004 F 79817/2004/B 372-844, kterým tento soud rozhodl o povolení zápisu výmazu Ing. M. Z., jako člena dozorčí rady navrhovatelky do obchodního rejstříku.

V odůvodnění rozhodnutí odvolací soud uvedl, že podle ustanovení § 66 odst. 2 a § 261 odst. 3 písm. f) obchodního zákoníku (dále jen "obch. zák.") je vztah mezi akciovou společností a osobou, která je členem orgánu této společnosti obchodním závazkovým vztahem, který vzniká volbou a zaniká některým ze způsobů uvedených v § 194 odst. 2 obch. zák. Podle § 200 odst. 2 obch. zák. jsou členové dozorčí rady voleni na dobu určenou stanovami. Délka funkčního období členů dozorčí rady je povinnou náležitostí stanov (§ 200 odst. 1 obch. zák., ve znění účinném od 1. ledna 2001). Podle ustanovení § 200 odst. 3 obch. zák. ve vazbě na ustanovení § 194 odst. 2 větu pátou obch. zák., zaniká funkce člena dozorčí rady volbou nového člena dozorčí rady, nejpozději však uplynutím tří měsíců od uplynutí jeho funkčního období.

Podle § 187 odst. 1 písm. a) obch. zák. rozhoduje o změně stanov valná hromada. Podle § 173 odst. 2 obch. zák. nabývají změny stanov účinnosti okamžikem, kdy o nich rozhodla valná hromada, neplyne-li z rozhodnutí valné hromady o změně stanov nebo ze zákona, že nabývají účinnosti později. V daném případě tomu tak nebylo. Pokud došlo k rozhodnutí valné hromady o změně délky funkčního období, byla taková změna pro všechny účinná od okamžiku, kdy o ní rozhodla valná hromada, což platí i pro osoby, které již v době rozhodnutí funkci člena orgánu vykonávaly. Ze žádného zákonného ustanovení neplyne povinnost akciové společnosti, resp. valné hromady, projednat se zástupci zaměstnanců zánik funkce člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci v souvislosti se změnou délky funkčního období ve stanovách.

Odvolací soud uzavřel, že dovolatelem dovozaná aplikace přechodného ustanovení § 763 odst. 1 obch. zák., upravující nepravou zpětnou účinnost nové právní úpravy, na danou věc není případná, když ustanovení § 173 odst. 2 obch. zák. výslovně upravuje účinnost změny stanov, mezi jejichž obligatorní náležitosti patří délka funkčního období členů orgánů akciové společnosti.

Není důvodná ani námitka dovolatele o tom, že došlo k porušení ustanovení § 200 odst. 1 obch. zák. tím, že byl vymazán z obchodního rejstříku poté, co mu zanikla funkce člena dozorčí rady. Pochybení

soudu prvního stupně při doručování rozhodnutí zástupci odvolatele, když nebylo doručeno na adresu, kterou advokát sdělil soudu (§ 48b odst. 1 občanského soudního řádu - dále jen "o. s. ř."), nemělo vliv na věcnou správnost včas napadeného rozhodnutí.

Z obsahu rejstříkového spisu vyplývá, že Ing. M. Z. byl zvolen zaměstnanci do funkce člena dozorčí rady navrhovatelky dne 11. října 2000, a to na dobu pěti let uvedenou ve stanovách navrhovatelky. Rozhodnutím valné hromady ze dne 20. června 2001 byly schváleny změny stanov, mj. i ohledně délky funkčního období členů dozorčí rady tak, že funkční období členů dozorčí rady se zkrátilo z pěti na tři roky. Změny stanov nabyly účinnosti dnem 20. června 2001. Odvolací soud uzavřel, že vzhledem k tomu, že k opětovné volbě odvolatele členem dozorčí rady zaměstnanci i dle tvrzení navrhovatelky došlo až v měsíci srpnu 2004, odvolateli zanikla funkce člena dozorčí rady marným uplynutím tří měsíců od uplynutí tříletého funkčního období, tedy 11. ledna 2004.

Proti usnesení odvolacího soudu podal Ing. M. Z. dovolání. Vytýká odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci a rovněž vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tuto vadu spatřuje v tom, že ačkoli rejstříkový soud rozhodl bez jednání usnesením, které postrádalo odůvodnění, odvolací soud bez znalosti důvodů, které vedly rejstříkový soud k jeho rozhodnutí, toto rozhodnutí potvrdil a odůvodnění soudu prvního stupně nahradil odůvodněním vlastním.

Dále dovolatel vytýká, že rejstříkový soud přesto, že měl ve věci rozporné vyjádření dovolatele, v rozporu s ustanovením § 200d odst. 2 o. s. ř. nenařídil jednání. Z toho důvodu bylo podle dovolatele rozhodnutí rejstříkového soudu nepřezkoumatelné a byla porušena zásada spravedlivého procesu, takže měl odvolací soud napadené usnesení zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Za otázky zásadního právního významu ve věci považuje dovolatel především otázku, jaký vliv má změna stanov akciové společnosti spočívající ve zkrácení volebního období členů dozorčí rady na délku funkčního období členů dozorčí rady zvolených zaměstnanci společnosti před touto změnou a dále otázku, do jaké míry se ustanovení § 194 odst. 2 až 7 obch. zák. vztahuje na členy dozorčí rady volené zaměstnanci, resp. jak je třeba vykládat pojem obdobně použitý v § 200 obch. zák.

Dovolatel rovněž navrhuje s ohledem na vytýkané procesní pochybení rejstříkového soudu, aby Nejvyšší soud judikoval otázku postupu rejstříkového soudu, který, ač má zcela nepochybně zjištěno, že účastník řízení o zápisu změny do obchodního rejstříku zastává protikladné stanovisko k návrhu společnosti, rozhodne bez jednání a své rozhodnutí ani neodůvodní.

K předešlým právním otázkám dovolatel uvádí, že institut zástupců zaměstnanců společnosti v dozorčí radě má za účel ochranu zaměstnanců před nesprávnými kroky společnosti, které by mohly mít nepříznivý dopad na ekonomickou a sociální situaci zaměstnanců. Proto také zákon trvá na nejméně třetinovém zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě. Postupem, který přijala společnost a podpořil odvolací soud, tento princip zcela ztrácí smysl.

Společnost by totiž mohla, zejména proto, že majoritní akcionář disponuje téměř neohrožitelným podílem na hlasovacích právech, prakticky kdykoli znemožnit legálně zvoleným členům dozorčí rady za zaměstnance výkon funkce, k tomu by stačilo svolat mimořádnou valnou hromadu a provést změnu funkčního období, a to činit tak dlouho, až by dozorčí rada byla v podstatě pouhým nástrojem majoritního akcionáře. Tuto domněnku podle dovolatele ostatně potvrzuje současný postup společnosti, když další valná hromada přijala změnu stanov, v níž je dokonce uvedeno, že funkce člena dozorčí rady, zvoleného zaměstnanci, zaniká ukončením pracovního poměru a na základě tohoto ustanovení poté, kdy dva členové dozorčí rady dostali výpověď z pracovního poměru, znovu požádala o výmaz dovolatele z obchodního rejstříku, když ten byl do funkce opětovně zaměstnanci zvolen.

Proto se dovolatel domnívá, že obecný princip zákazu retroaktivity právních norem platí i pro stanovy společnosti. Ve svém odvolání poukázal na samotné znění přechodných ustanovení stanov, konkrétně čl. 46, který upravuje sporné případy, odvolací soud se však tímto argumentem nezabýval.

Dovolatel poukazuje na odborné posouzení problematiky délky volebního a funkčního období člena dozorčí rady akciové společnosti voleného zaměstnanci odborným pracovištěm, jímž je Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně. Závěr tohoto stanoviska zní, že podle názoru zpracovatele není možné uplatňovat změny délky volebního období upravené stanovami na již zvolené členy orgánu akciové společnosti.

Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Navrhovatelka ve vyjádření k dovolání snáší argumenty pro obhajobu závěru, že funkce člena dozorčí rady zaniká se skončením jeho pracovního poměru. Touto otázkou se však odvolací soud ve svém rozhodnutí nezabýval a na jejím řešení rozhodnutí nezaložil.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam jde zejména, jestliže rozhodnutí řeší právní otázku, kterou dovolací soud dosud nevyřešil, nebo kterou odvolací soudy nebo dovolací soud rozhodují rozdílně. Řeší-li napadené rozhodnutí určitou právní otázku v rozporu s hmotným právem, má vždy po právní stránce zásadní význam. Za otázku zásadního právního významu nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou soudní praxí.

Zásadní právní význam dovolací soud shledává (a potud má dovolání za přípustné) v řešení otázky, zda lze změnou stanov zkrátit funkční období člena dozorčí rady voleného zaměstnanci.

Protože obchodní zákoník nedává na předestřenou otázku odpověď, musel Nejvyšší soud hledat její řešení za použití teleologického a logického výkladu úpravy volby členů dozorčí rady zaměstnanci. Jak správně uvedl dovolatel, cílem právní úpravy zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě je zajistit zaměstnancům akciové společnosti splňující podmínky stanovené zákonem určitou kontrolu nad hospodařením společnosti. K zajištění tohoto účelu upravuje obchodní zákoník volbu a odvolání zástupců zaměstnanců do dozorčí rady tak, že kromě organizační stránky na ně má akciová společnost minimální vliv. Tím zákon zajišťuje, aby členové dozorčí rady, kteří budou nepohodlní vedení společnosti či akcionářům, nemohli být z toho důvodu odvoláni tak, jak mohou být odvoláni ostatní členové dozorčí rady. Bylo by popřením tohoto účelu připustit, aby společnost (její akcionáři), kteří nemohou členy dozorčí rady volené zaměstnanci odvolat, mohli dosáhnout jejich odchodu z funkce tím, že zkrátí změnou stanov jejich funkční období. Takový výklad právní úpravy volby dozorčí rady zaměstnanci by byl zcela nelogický a odporoval by jejímu účelu. Závěr odvolacího soudu je proto nesprávný.

Druhou otázkou předestřenou dovolatelem Nejvyšší soud nepovažuje za otázku zásadního právního významu, neboť na ní odvolací soud své rozhodnutí nezaložil.

Protože napadené rozhodnutí neobstálo ani v rovině právního posouzení věci, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) napadené usnesení a spolu s ním ze stejných důvodů i usnesení soudu prvního stupně podle § 243b odst. 2, věty za středníkem a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první, o. s. ř.).

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)